

خیزانا ساخلم

د نزار عسمه ت

خیزان د نیتته نیاسین وهک بچویکترین په که د کومهلن دا، نه گهر خیزان یا ساخلم بیت جفاک همدی دئی ساخلم بیت ژ بهر ئی راستین چنندین زانایا لیکولین ل سهر خیزانئ کرینه ب مهره ما دیارکرن خیزانا ساخلم ژ یا نه ساخلم.

ژ لایه کی دی ژه خیزان د نیتته نیاسین وهک سیستمه مک پیکهاتی ژ چند سیستمین بچویکتر یین پیک هاتی ژ نندامین خیزانئ و په یوه نندین د ناچه را وندا. نهف خیزانه یا د سیستمه کی مزتر دا کو کومله.

خیزانا ساخلم نهو جوړه خیزانه کو هول دت پتویستی یین سوزی، مادی و روحی یین همدی نندامین خیزانئ جی بهجی بکهت، نانکو نهو خیزانه کو همدی نندامین وی درازینه ژ شیانین خیزانئ بۆ دایکرن پتویستی یین وان. ژ بهر کو نهف راستی په نه یا بهر چافه و هه کولهری جفاکی نه شیت بسانه هی ده ستیشان بکهت، من دیت یا فوره نم ل فیره چند پیزانینا د بهاره ی خیزانا ساخلم دیار بکهین.

ل سال ۱۹۸۲ ئ زانایا جفاکی (والش)، تیزمه کا نوی دا نیاسین نهو ژی خیزانا ناسایه، نهف جوړه خیزانه دروست کار دکهن بۆ همدی نندامین خیزانئ، ناسای د خیزانئ دا ده نیتته نیاسین وهک پروسیسه کا بنه کی یا پیکهاتی ژ سنی خالین سهره کی یین هه فکر. کو تهواو کهرین نیکن و گه شه کونا وان گرتدای په یوه نندین که سوکی و کومله یه.

گهوړین هه رده بسهر خیزانئ دا ده نیت و خیزانه کا نوی دروست ده نیت نهف چنده وئ ناگه نیت کو خیزانا نوی دئی یانه ساخلم بیت. پیناسا خیزانا ساخلم یا جیوازه ژ کولتوره کی بۆ کولتوره کی دی، ژ بنیاته کی بۆ نیکا دی یان ژ وهلاتین روژ ناقا بۆ وهلاتین روژ هه لات. بۆ نمونه ل نهو روپا ل دمه کی دا خیزان پیکهاتی ژ ده کی و بابی و زاروکا دهاته نیاسین، هه چنده نهف جوړه خیزانه کیم بوو پشتی شوره سا پیشه سازی، چونکه ریژا بهردانئ زیده بوو.

ل سال ۱۹۷۹ ئ زانا بار نه نیتل نهو تشتین خیزانا ساخلم ژ یا نه ساخلم د فاقیریت بقی رهنگی دیارکر:

خیزانا ساخلم خودان پیناسه کا که سوکی په و پشته فانی تیدا هه په، گهوړین بشپوه کی نهرم د نینه کرن و یاجیگره و بشپوه کی روژن و ناشکرا پیزانینا دکه هینته همدی نندامین خیزانئ و هه روه سا روژین ناشکرا و تهواو کهر بۆ همدی نندامین خیزانئ دابین دکهت.

خیزانا نه خاسلم خودان که سایه تیه کا تیکرای یا بتنی په و گهوړین بسانه هی دروست نابین و نه ریکه خستینه، پیزانین بشپوهیه کی نه دروست و نه تهواو دگهن یان ناگه هنه همدی نندامین خیزانئ و روژین نندامین خیزانئ نه د ناشکرا و تهواو کهری نیکدوونه.

زانایه کی دی د بیزانئ فلیک ل سال ۱۹۸۰ ئ د بیزانئ هه خیزانه کی د قیت پینچ پارامیته رین گرنک هه بن:

۱- سه روکاتیا خیزانئ: ده یک و باب د قیت بقی نهرکی رابین و ل سهر نیک شپوازئ په روږده ی دریکه فتی بن.

۲- سنووز: هه خیزانه کی سنوورک هه په د گهل کومله ی و دناقی خیزانئ دا هه نندامه کی سنوری خو یین تاییهت هه په.

۳- سوزداری یان (عامفه): هه ستین حمزیکرنئ و قیانئ د قیت زال بن د خیزانئ دا.

۴- په یوه نندی: همدی رهنگین په یوه نندی کرنئ یین دهقی یان له شی د قیت ناشکرا بن بۆ نندامین خیزانئ.

۵- نهرک جی بهجی کرن د قیت هه نندامه کی خیزانئ نهرکی خو بزانی و جی بهجی بکهت.

ب کورنی خیزانا ساخلم نهو جوړه خیزانه کو پتویستی یین نندامین خیزانئ دابین دکهت و چنندین سالوخت هه نه وهک:

۱- پشته فانی هه مبهر، هه کهس پشته یی دی دگرت.

۲- ریژگرتنا جیوازی هه که سه کی ژ یی دی، نانکو ریژگرتنا هزر و بۆ چون وره فتار و رهوشت سیمای هه نندامه کی.

۳- چاره سه ریا ناریشا بشپوازیه کی نهرم، زانینا نه گهرین په یه ابونا ناریشا، تیکه هشتن و په یه اکونا پتر ژریکه کا چاره سه رین و ریژگرتنا باشترین ریک کو بهرا پتر ژ نندامین خیزانئ ل سهر درازینه.

۴- په یوه نندین هه کری و ناشکرا، دهرینا هه ست و هزا بشپوه کی هه کری، گه هاندنا نامه و پیزانینا بدورستی و ب تیکه هشتن.

۵- روژین ناشکرا، همدی نندام، روژین خو دزانی

و هاریکاری و پشته فانی نیکدوو دکهن بۆ جی بهجی کرنا روژا.

۶- هه بونا یاسایه کا تهواو کهر و ناشکرا بۆ همدی نندامین خیزانئ، کو لسهر بنه مایین دیموکراسی هاتیه دروست کرن.

۷- بهایین جفاکی یین هه قبهش دناچه را همدی نندامین خیزانئ دا، کو پیناسه کا دی یا تاییهت دده نه خیزانئ.

۸- هه بونا نابوره کی هاریکار بۆ چه سپاندنا همدی خالین ل سهری هاتینه گوتن و دایکونا پتویستی یین مادی یین خیزانئ.

